

Socialhögskolan

Socialt arbete med barn och unga

SOL 067

HT – 04

Om upplevda konsumtionsbehov hos tonåringar med olika socioekonomiska bakgrunder.

Av Emilia Coroiu

Handledare:

Gunilla Lindén

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord

Abstract

1. INLEDNING	s. 6
1.1. Problemformulering	s. 6
1.2. Avgränsningar	s. 7
1.3. Etiska överväganden	s. 7
1.4. Syfte	s. 8
1.5. Frågeställningar	s. 8
2. METOD	s. 8
2.1. Val av metod	s. 8
2.2. Urval	s. 9
2.3. Genomförande av enkäten	s. 9
2.4. Bearbetning och analys av enkäten	s. 10
2.5. Resultatens tillförlitlighet	s. 10
2.6. Källkritik	s.11
2.7. Fortsatt framställning	s.11
3. TEORI	s.11
3.1. Centrala begrepp och definitioner	s.12
3.1.1. Behov	s.12
3.1.2. Fattigdom	s.13
3.1.3. Social exclusion	s.14
3.1.4. Status	s.15
3.1.5. Adolescens ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv	s.15
3.1.6. Utvecklingsekologiskt perspektiv	s.16
4. TIDIGARE FORSKNING	s.17

5. REDOVISNING AV ENKÄTRESULTAT	s.19
5.1. Ungdomarnas bakgrund	s.19
5.2. Ungdomars upplevda behov av statusprylar, märkeskläder mm.	s.21
5.3. Ungdomars upplevelse av påverkan av sina konsumtionsval	s.23
5.4. Ungdomars upplevelse av egen materiell status	s.24
5.5. Livsområden där ungdomarna tycker att det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.	s.27
 6. ANALYS OCH SLUTDISKUSSION	 s.30
6.1. Analys	s.30
6.1.1. Ungdomars upplevda behov av statusprylar, märkeskläder mm.	s.30
6.1.2. Ungdomars upplevelse av påverkan av sina konsumtionsval.	s.31
6.1.3. Ungdomars upplevelse av egen materiell status.	s.32
6.1.4. Livsområden där ungdomarna tycker att det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.	s.33
6.1.5. Vilka väsentliga likheter/skillnader finns mellan ungdomarna med olika socioekonomisk bakgrund?	s.33
 6.2. Slutdiskussion	 s.35
6.3. Vikten av vetenskapen om ungdomars upplevelse av konsumtionsbehov i socialt arbete	s.35
6.4. Vidare forskning	s.36
6.5. Egen syn på uppsatsen	s.37
6.6. Övriga frågor i anslutning till genomförd enkät	s.37
 7. LITTERATURFÖRTECKNING	 s.38
 8. BILAGA	 s.40
Bilaga 1:	
Enkät till grundskoleelever i årskurs 8 och 9	s.40

Förord

Jag vill tacka Gunilla Lindén för handledning, tålamod och konstruktiv kritik.

Jag vill också tacka tonåringarna i de båda skolor för att de så samarbetsvilligt ställde upp och besvarade min enkät. Tack även till rektorer och lärare som hjälpte mig att genomföra enkäten

ABSTRACT

The purpose of my essay is to study and analyse how adolescents with different socioeconomical backgrounds experience their consumption needs.

There are five main questions: 1. How do adolescents experience their needs of status symbols, labeled clothes etc? 2. In what way does adolescents experience influences over their consumption options? 3. How do adolescents look upon their own material status? 4. On which lifefield do adolescents think it is more important to have their needs satisfied? 5. What essential similarities/differences are there considering experience of absolute needs and relative needs respectively between adolescents with different socioeconomic backgrounds?

As a method for my investigation I chose to examine my purpose by using some theoretical perspectives and at the same time by using a questionnaire mainly composed by qualitative questions.

The results of my investigation showed that there are not any big differences between how adolescents experience their needs of status symbols or labeled clothes. At the same time results show that the majority of the adolescents don't experience any influences upon their consumption options. In the matter of material status the majority of the adolescents are satisfied. The most important lifefields for the majority of the adolescents are: the money aspect, school education and the social life. Aspects as money, school education, social life and housing area constitute the main essential differences, while the rest of the adolescents' needs constitute similarities between them.

1. Inledning

1.1. Problemformulering

Den relativa fattigdomen i Sverige innebär inte att folk inte har mat på bordet eller att de går i trasiga kläder, utan det handlar snarare om att inte kunna erbjuda sina barn sådant som andra föräldrar kan. T ex utlandsresor eller överhuvudtaget resor inom Sverige, biobesök, dator hemma, kläder som barnen skall trivas med, eller andra saker barnen ser som viktiga.

Den sociala debatten om hur och vad för hjälp landets medborgare behöver fortsätter. Inte minst genom sociologiska och filosofiska tankeställningar. I de flesta fall är det vuxna som beskriver och sätter ramarna för ungas behov. Det är vi vuxna som talar om vad barn behöver för att de skall ha en tillfredsställande utveckling.

Konventionen om barns rättigheter betonar att barn har rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda, att få skydd mot utnyttjande och diskriminering, att få uttrycka sin mening och att bli respekterade (Konventionen om barns rättigheter, 2003). Ändå finns det barn som diskrimineras på grund av att deras föräldrar står utanför arbetsmarknaden eller har låga löner. Diskrimineringen är inte direkt kopplad till föräldrarnas arbetslöshet utan till barns situation i skolan och på fritiden.

Vi talar om barns rätt till att uttrycka sin mening och att bli respekterade men hur många barn får möjligheten att påverka ekonomiska och politiska beslut på så sätt att deras behov skall bli tillgodosedda?

Hur välfärdsresurserna fördelas berör barnfamiljer och i sin tur barnen. Decentralisering kan innebära att stödformer blir mer selektiva och att barnfamiljer som behöver stöd blir fattigare samtidigt som skillnaden mellan fattiga och rika barn ökar.

Skillnaderna märks tydligare när det gäller barn till ensamstående föräldrar, barn till flerbarnsfamiljer och barn med invandrarbakgrund. Det är bland dessa barn och deras familjer man märker brist på sociala nätverk och det är dessa människor som ibland väljer att dölja sina bekymmer för andra och isolera sig. Allt detta pågår medan expertisen och marknaden styr de gemensamma samhällsuppgifterna och utvärderar individerna efter prestation och resultat (Bing, 2003).

I detta sammanhang behövs en ökad medvetenhet om barns- och ungdomars vardagsvillkor. När vi talar om fattigdom talar vi om marginalisering och utanförskap.

Vi talar om människor som känner sig udda på grund av de inte kan delta i sådana aktiviteter som kräver en bra ekonomi, om människor som står utanför arbetsmarknaden eller om de som uppstår försörjningsstöd (Hjort, 2004).

Hur identifierar vi vilka barn som känner av den nya fattigdomen? På vilka områden känner barnen mest av den nya fattigdom? I vårt moderna samhälle handlar behoven om allt från Pokemon till snabbare bredband. Medan konsumtionskulturen omdefinierar våra behov har det blivit svårt för oss, vuxna som barn, att skilja verkliga behov från falska. Vi kan inte föreställa oss ett fungerande samhälle utan datorer eller mobiltelefoner eftersom dessa saker har blivit villkorlösa behov vilka vi inte tror oss kunna klara oss utan.

1.2. Avgränsningar

Sedan början av socionomutbildningen har fattigdomsfrågor diskuterats flitigt. Denna fråga har jag blivit intresserad av eftersom jag har haft svårt att urskilja på vilka grunder man kan tala om fattigdom i Sverige. Man kan förstå fattigdom relaterad till missbruk eller utlänningsfamiljer som inte har fått permanent uppehållstillstånd för att kunna tjäna sitt uppehälle i Sverige, men man kanske får det svårare att förstå fattigdom relaterad till vanliga familjer som är bättre förankrade i samhället. Det är denna samhällseliga aspekt som jag blev intresserad av att undersöka. På vilket sätt upplever man fattigdomen? Är det en fråga om att överhuvudtaget inte ha det nödvändiga eller är det en fråga om behov som uppstår genom att man jämför sig med andra som har bättre konsumtionsförutsättningar?

Jag har valt att avgränsa fattigdomsbegreppet ur ett konsumtionsperspektiv till ganska få frågor, även om detta tema skulle ha kunnat inbegripa flera frågeområden. Orsaken till avgränsningen är framförallt tidsmässiga faktorer.

1.3. Etiska överväganden

Ungdomarna i båda skolor har fått veta i förväg att deltagandet var högst frivilligt och att enkäten besvarades anonymt samt att anonymiteten garanterades. Jag har valt att inte ställa frågor angående föräldrarnas ekonomiska situation, utbildning eller föräldrarnas yrke samt frågor om hemförhållanden trots att sådana frågor skulle ha belyst ungdomarnas tillvaro på ett relevantare sätt. Sådana frågor skulle ha kunnat väckt känslor av skam hos ungdomarna samtidigt som det skulle ha krävts föräldrarnas samtycke då tonåringar är omyndiga.

Uppgifterna om undersökningspersonerna har jag behandlat konfidentiellt samtidigt som jag i avrapporteringen försökt att referera till ungdomarna på ett sådant sätt att man inte skall kunna identifiera vilka ungdomar i vilka skolor jag refererar till (Halvorsen, 1992).

Ungdomarnas uppgifter har jag använt i endast det syfte som jag angivit (ibid).

1.4. Syfte

Mitt syfte med uppsatsarbetet är att undersöka och jämföra upplevda konsumtionsbehov hos ungdomar med olika socioekonomisk bakgrund.

1.5. Frågeställningar:

Mina frågeställningar är:

- Hur upplever ungdomarna sina behov av statusprylar, märkeskläder mm?
- På vilket sätt upplever ungdomarna påverkan av sina konsumtionsval?
- Hur ser ungdomarna på sin egen materiella status?
- På vilka livsområden tycker ungdomarna det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda?
- Vilka väsentliga likheter/skillnader ifråga om upplevelse av absoluta respektive relativa behov finns mellan ungdomarna med olika socioekonomisk bakgrund?

2. Metod

2.1. Val av metod

Jag har valt att undersöka mitt valda tema genom enkäter och med hjälp av olika teoretiska perspektiv samt tidigare forskning. Belysningen av mina frågeställningar gjorde jag i huvudsak genom en kvalitativ enkät med inslag av kvalitativa strukturerade frågor som jag delade ut till ungdomar i årskurs åtta och nio på två högstadieskolor.

Jag har valt att undersöka mitt valda tema med hjälp av frågeformulär på grund av fördelarna med en sådan teknik. För det första täcker frågeformulären ett större antal ungdomar, för det andra reduceras informationsmängden till just det som jag är intresserad av (Halvorsen, 1992).

Sammanställningen av enkäten har jag gjort parallellt med översiktsläsning av litteratur på området. Samtidigt har jag hämtat inspiration för frågor som rör ungdomars behov från Postis insändare i Sydsvenska dagbladet och från barn i min familj.

Jag har använt mig av en enkät som består av 28 frågor. Frågorna är i huvudsak kvalitativa standardiserade (Trost, 2001) med halvstrukturerade öppna frågor, ja/nej frågor samt frekvensfrågor. Med standardiserade frågor menar jag sådana frågor som besvaras samtidigt av hela gruppen, samma frågor för alla (ibid.).

Frågeformuläret är sektoriserat och indelat i avdelningar, efter konsumtionsbehovsområden hos tonåringar.

2.2. Urval

Jag har valt dessa två skolor med tanke på ungdomarnas socioekonomiska bakgrund. Den en skola är en kommunal skola medan den andra är en friskola. Elevernas socioekonomiska bakgrund i dessa två skolor skiljer sig ganska mycket och kan i vissa fall betraktas som motpoler. Utgångspunkten för detta argument är min förförståelse angående eleverna i både friskolan som de i den kommunala skolan. Jag menar att det finns en skillnad mellan de ekonomiska möjligheterna hos föräldrar till ungdomar som går i just denna friskola och föräldrar till ungdomar som går i den kommunala skolan. Min argument för detta är områdena där skolorna ligger och förutsätter att det för det mesta är barn till familjer som bor på områdena som går i dessa skolorna.

Jag beslöt att mitt urval skulle omfatta 60 elever på högstadiet (Trost, 2001). Eftersom det i friskolan som jag valt endast finns arton elever som går årskurs nio måste jag utöka urvalsgruppen till både årskurs åtta och nio. För att populationen skulle inbegripa samma antal elever i den kommunala skolan i åldern 14 – 15 år som eleverna i friskolan, har jag delat ut 30 enkäter mellan årskurs åtta och årskurs nio i båda skolorna (ibid). Totalt 60 enkäter delades ut på de båda skolorna.

2.3. Genomförandet av enkäten

Jag har kontaktat de båda skolorna först genom ett introduktionsbrev och sedan genom telefon då jag bokade tid för att komma. Ungdomarna har upplysts om att deltagandet var frivilligt och konfidentiellt och att anonymiteten garanterades.

Jag presenterade mig till eleverna och mitt syfte med undersökningen både skriftligen och muntligt. Sedan delade jag ut frågeformulären till hela gruppen.

Enkäterna har jag både delat ut och samlat in samma dag på de båda skolorna. På den kommunala skolan har jag lämnat enkäterna till rektorn som delade ut dem till lärarna som i sin tur delade ut enkäterna till eleverna. Sedan enkäterna blev ifyllda hämtade jag dem hos rektorn. Jag fick inte tillfälle att träffa ungdomarna i den kommunala skolan.

I friskolan fick jag dela ut enkäterna till ungdomarna tillsammans med rektorn i denna skola. På grund av att eleverna i just den friskolan inte har traditionella klassrum där de kan sitta och utföra sina uppgifter utan kan sitta spridda lite överallt tillsammans med andra elever i andra åldrar fick jag ta hjälp av rektorn för att hitta ”mina” ungdomar i den åldersgrupp jag avsåg att undersöka.

Jag var inte med när ungdomarna svarade på frågorna utan fick vänta i ett annat rum. Sedan ungdomarna blev klara med enkäterna fick jag tillfälle att träffa och prata med några av dem. Då fick jag ett par frågor från ett par ungdomar angående min utbildning.

2.4. Bearbetning och analys av enkäten

Min avsikt med enkäten var inte att göra en statistisk undersökning utan att få material om upplevda konsumtionsbehov hos ungdomar som jag sedan skulle kunna jämföra och diskutera omkring. Det var av mindre vikt att ta reda på vilka specifika behov som berör ungdomarna än att undersöka om det verkligen finns skillnader mellan hur ungdomarna upplever tillgången till konsumtionsmarknaden.

Efter att jag samlat in enkäterna lade jag dem i var sin mapp: kommunal skola respektive friskola. Den statistiska bearbetningen har jag valt att göra manuellt genom att summera antalet ungdomar som svarat på de olika kategorierna av frågor. Sedan har jag omvandlat talen till procent för att underlätta jämförelserna och för att göra dem mer översiktliga (Halvorsen, 1992).

För att kunna analysera frekvensfördelningar har jag förenklat dessa genom procentuering och genom att slå ihop kategorier av värden. I vissa frågor har jag valt att framställa siffrorna grafiskt genom ett frekvensdiagram (ibid.).

2.5. Resultatens tillförlitlighet

Det interna bortfallet (Trost, 2001; Halvorsen, 1992) varierar mellan de olika frågorna. Fråga 13 besvarades av 59 tonåringar. Här är det interna bortfallet 3 %. Detsamma gäller frågorna 14, 15, 16, 17, 18, 20, 23, och 26. Övriga frågor besvarades av alla tonåringar.

Utmaningen var att data som skulle samlas in skulle vara relevanta för problemställningen (Halvorsen, 1992) vilket jag anser är fallet i min undersökning. Eftersom jag fick avgränsa mig till en relativ liten del av behovsfrågor hos ungdomar, fångar kanske frågorna jag valt att ställa inte tillräckligt många materiella aspekter i ungdomarnas tillvaro. Detta är kanske ett problem i samband med mätningen av ett så brett område.

En annan tankeställning är om ungdomarna har besvarat frågorna på grundval av vad de själva ansett eller utifrån vad de trodde skulle vara ”politiskt korrekt” eller på grundval av vad de trodde att jag skulle förvänta mig av dem.

Dock anser jag att reliabiliteten är relativt hög eftersom tonåringarna har fått besvara samma frågor under samma förutsättningar, samt att det rör sig ett standardiserat och strukturerat enkätformulär med fasta svarsalternativ (Trost, 2001).

2.6. Källkritik

Jag anser att faktauppgifter i tidigare forskning som jag använt mig av för att visa vilken roll konsumtionsbehoven spelar i fattighedsfrågan, är både relevanta och tillförlitliga (PM för uppsatsskrivare, 2001).

Data som jag hämtat på Internet härstammar från regeringskansliet vilket jag anser som en pålitlig källa. Statistiken som jag i övrigt använt mig av lämpar sig för mitt syfte och är därför relevant i sammanhanget (Halvorsen, 1992).

2.7. Fortsatt framställning

Jag presenterar i kapitel 3 centrala begrepp, teorier och perspektiv som ligger till grund för min framställning och analys. Vidare presenterar jag i kapitel 4 relevant forskning om konsumtion och knapphet bland barnfamiljer samt statistik om barns tillvaro i Sverige. I kapitel 5 redovisar jag resultatet av enkätundersökningen och i kapitel 6 analyserar jag, återkopplar resultatet till teori och diskuterar ungdomarnas konsumtionsbehov.

3. Teori

Teorikapitlet inleder jag med att presentera och definiera begrepp som behov, fattigdom och social exclusion. Därefter presenterar jag adolescens ur ett utvecklingspsykologiskt och utvecklingsekologiskt perspektiv.

3.1. Centrala begrepp och definitioner

3.1.1. Behov

I strävandet efter att urskilja relativa- från absoluta behov, har man utgått från vilka skador som kan uppstå då människor inte ges möjlighet att förverkliga sin livsplan, när deras livskvalitet är låg eller när människor lider skada när deras livsföring eller utveckling strider mot den mänskliga naturen (Bergmark, 1998).

Det är inte utan problem man kan närma sig behovsbegreppet, i politiska sammanhang fungerar begreppet som ett slags förmedlande länk mellan hur saker och ting är och hur de bör vara (ibid).

Behoven menar man är av två olika slag: absoluta och relativa samtidigt som det anses svårt att reda ut innebörden och komma fram till en objektiv definition av begreppen (Bergmark, 1998).

Absoluta behov handlar om sådant som är nödvändigt för vår överlevnad. Tas det ingen hänsyn till dessa behov kan det leda till allvarlig kroppslig eller psykisk skada eller i förlängningen död (ibid). Relativa behov är mer abstrakta. De är sociala behov som är återspeglings av subjektiva föreställningar som uppkommit i en social interaktion och är beroende av de kulturella och historiska kontexterna i vilka de ingår. Deras uttryck bestäms av vilka värdesystem som omfattar dem (ibid.).

Indelningen i absoluta och relativa behov är inte oproblematisk. Det är svårt att dra en gräns mellan dessa två och identifiera behoven. Om behovens legitimitet kan man argumentera beroende på hur vi rangordnar angelägenhetsgraden hos olika behov samt hur vi bestämmer vilka behov vi som individer, familj eller samhälle kan anses ha skyldighet att ta ansvar för (ibid.).

Samtidigt som man definierar dessa behov talar man om att identifiera och legitimeras behoven. I detta ljus utnyttjas begreppet dels i syfte att avgöra vilka individer eller grupper som skall ha rätt till en viss form av hjälp, dels för att fastställa hur stor eller till vilken nivå hjälpen skall utgå (Bergmark, 1998).

I detta sammanhang menar Bergmark (1998) att bestämmandet görs från explicita grunder vilka svarar till fyra tillvägagångssätt. Dessa är normativa bestämmningar, upplevda behov, uttryckta behov samt komparativa behov. *Normativa bestämmningar* handlar t.ex. om vilka ekonomiska möjligheter som krävs för att upprätthålla en skällig levnadsnivå. *Upplevda behov* likställs med önskemål. För att tillfredsställa dessa har samhället en skyldighet att aktivt vända sig till medborgarna och undersöka vilka behov som föreligger. *Uttryckta behov* inbegriper upplevda behov men förutsätter också ett aktivt handlande från den enskilde (ibid.). Jämförandet i *komparativa behov* består i att man jämför relevanta karakteristiska hos mottagare av hjälpen med grupper som inte får hjälp (ibid.).

3.1.2. Fattigdom

Hjort och Salonen (2000) i inledningen till "Knapphetens boningar" talar om att den moderna fattigdomen inte innebär svält, kyla och undernäring utan det innebär knapphetens tyranni, dvs att få pengarna att räcka till, samt press att ta del av det som de flesta ser som något självklart och normalt i form av varor och aktiviteter.

Fattigdomen i Sverige refererar snarare till de ekonomiska klyftorna mellan olika grupper (Giddens, 1998). Välfärdspolitiken syftar till alla medborgares välfärd vilket innebär en tillfredsställande levnadsnivå i individernas tillvaro i frågor som konsumtion och personliga resurser (Elmér et al 2000). Välfärdsbegreppet avgränsas till levnadsnivån på de områden som individerna försöker påverka genom politiken. Dessa levnadskomponenter syftar till hälsa, sysselsättning och arbetsförhållanden, ekonomiska resurser och konsumentskydd, kunskaper om utbildningsmöjligheter, familj och sociala relationer, bostad och närservice, rekreation och kultur, säkerhet till liv och egendom och politiska resurser (ibid.).

Socialpolitikens mål är att skapa social trygghet dvs att ge medborgarna möjlighet att göra anspråk på att få sina konsumtionsbehov inom rimliga gränser tillfredsställda genom samhällets försorg i den grad individen inte själv kan tillfredsställa dem (ibid.).

I Sverige är den ekonomiska fattigdomen nere i ett minimum (Giddens, 1998). Trots detta skapar globaliseringen (Blomberg & Petersson, 2000) ett utrymme för en utbredning av låglönearbete samtidigt som en ökad marknadsorientering bidrar till en ökad mångfald och differentiering av den sociala servicen.

Under 1990-talet nådde arbetslösheten sådana nivåer som inte förekommit sedan 1930-talet (Välfärd vid vägskäl, 2000). Mest har arbetslösheten ökat bland ungdomar, invandrare och ensamstående (ibid.). Den svenska ekonomiska nedgången under 1990-talet har satt tydliga avtryck i hushållens ekonomi. De disponibla inkomsterna sjönk fram till 1995 för att därefter vända uppåt. Perioden utmärktes av att inkomstskillnaderna ökade (ibid.).

Analyser av inkomsternas fördelning visade att det framförallt är höginkomsttagare som fått ta del av den generella uppåtgången medan låginkomsttagare i högre grad var beroende av inkomster från socialförsäkringar och bidragssystem (ibid.).

Den ekonomiska situationen har försämrats för många barnfamiljer som en följd av både arbetslösheten och nedskärningar i bidragssystemet. Många av dessa består av ensamstående mödrar som har hamnat under fattigdomsgränsen (Bak, 2001).

3.1.3. Social exclusion

Termen social exclusion blir mer och mer använd på 1990-talet. Även om termen kan inbegripa ett antal begrepp är det mest använda ändå economic exclusion eller mer precist, de uteslutande verkningarna av den ekonomiska restruktureringen (Littlewood & Herkommer, 1999).

Arbetsmarknad marginaliseringen (Moller, 1998) eller AMM är den viktigaste orsaken idag till sociala problem i Europa. Att vara arbetssysselsatt betyder i hög grad att vara en medborgare eftersom arbetet ses som både den rättighet och skyldighet som gör det möjligt för medborgaren att delta i samhällslivet.

Förutom arbetsmarginaliseringen finns det andra former av utanförskap som t ex tillgång till konsumtion och utbildning, deltagande i det politiska livet och kulturlivet (ibid.).

Alla dessa former av marginalisering har en benägenhet att komma samman och det kan visa sig att AMM ofta leder till allmän marginalisering (ibid.).

Marginalisering är en föreställning om brist på deltagande för individer och grupper i de sfärer i vilka i enlighet med specifika måttstockar, eller normer, förväntas att delta. Normerna uttrycker rättigheter och skyldigheter av en mer allmän karaktär (ibid.).

Individerna kan förväntas allmänt eller idealiskt leva sina liv efter normer menade som lämpliga efter individernas plats i en uppställning av subkulturella kategorier – överensstämmande med kön, klass, ålder, medborgerlig och social status (ibid.). På så sätt

innebär marginalisering att individerna saknar de medlen nödvändiga för deras deltagande i samhället (ibid.).

3.1.4. Status

Social status kan definieras på individuell basis utifrån olika variabler som individernas yrke, utbildning eller inkomst (Lagerberg & Sundelin, 2003).

Begreppet hänför sig till skillnader mellan olika sociala grupper när det gäller anseende och den prestige de tillskrivs av andra. Innehav av förmögenhet tenderar att ge hög status (Giddens, 1998).

3.1.5. Adolescens ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv

Adolescensen (Hwang & Nilsson, 2003) är perioden från full könsmognad fram till det att tillväxtspurtan har klingat av. För flickor och pojkar sker detta mellan 16-17 årsåldern (Hwang & Nilsson, 2003).

Fysiska förändringar inleder adolescensen. Detta innebär att hormonproduktionen som styr könsmognaden ökar vilket i sin tur gör att den unga kroppen utvecklas till vuxen. Flickorna börjar menstruera medan pojkar får nattliga ejakulationer. Både flickor och pojkar får könsbehåring (ibid.).

Kroppsuppfattningen påverkas av kulturellt styrda ideal vilket påverkar självkänslan hos båda könen. Det är av vikt att man får en riktig och realistisk kroppsuppfattning både vad gäller den egna bilden av hur man ser ut och vad gäller andras uppfattning av ens yttre (ibid.).

Kroppsidealet blir svårt att uppnå om man t ex tänker på skillnaden mellan fotomodellernas vikt och den genomsnittliga vikten för kvinnor ser man att den ökat väsentligt (ibid.).

Massmedia och reklam förmedlar idealen och får praktiskt taget ungdomarna att känna sig avvikande och missnöjda med sitt utseende på ett eller annat sätt (ibid.).

Unga uppmanas i bl. a. veckotidningar att se på sin kropp som något som bör förändras för att bättre passa rådande skönhetsideal. Budskapet som de möter är att man måste vara snygg och ha en kropp som liknar idealet – har man inte det, har man inte försökt tillräckligt (ibid.).

Många unga, pojkar och flickor lägger mycket pengar och kraft på fysisk träning, bantning, och kläder (ibid.).

Adolescensens utvecklingsuppgifter (Daniel et al 1999) liknas ofta med de under mycket unga år i barns liv, tonåringar precis som små barn strävar efter mer självständighet, man behöver samtidigt fortfarande sina föräldrar som en säker bas i deras sökande efter en egen identitet. Alla unga som genomgår detta sökande efter en identitet skall, oavsett kön, etnisk bakgrund eller sexuell läggning ha rätt till en positiv självbild (ibid.). Tonåringarna behöver stöd och bekräftelse från vuxna som omger dem (ibid.).

Det finns en populär föreställning om att det under adolescensen uppstår en identitetskris (ibid.). Denna föreställningen har utvecklats av Erikson (1959, se Daniel et al, 1999) i hans teori om mänsklig utveckling, vilket innebär en kris mellan identitet och identitetens avrustning, d v s att en process av eftertanke uppstår och olika val görs beroende på olika aspekter som kan medverka för självkänslan. Erikson anser att tonåringar förvärvar information om sig själva genom att interagera med andra (ibid.). T ex om andra tenderar att ge dem förtroenden inkorporerar kanske tonåringarna i deras självkänsla ett begrepp om att andra ser dem som förstående (ibid.). Å andra sida om interaktionen med andra karakteriseras av försummelse eller utnyttjande, inkorporerar kanske tonåringarna tankar om sig själva som oälskade eller ovärdiga (ibid.).

Yngre barn tenderar att beskriva sig själva genom yttre karakteristiska men när de kommer in i adolescensen blir det trovärdigare att de beskriver sig själva i ideologiska termer, genom kvaliteten på relationerna till andra, egna övertygelser eller egen personlighet snarare än yttre kännetecken (ibid.). Samtidigt utvecklas hos tonåringar en mer abstrakt kognition som gör det möjligt för dem att bygga hypoteser och testa dessa i verkligheten (ibid.). Tonåringars logiska tänkande blir mer sofistikerat (ibid.).

3.1.6. Utvecklingsekologiskt perspektiv

Utvecklingsekologi har utvecklats av Bronfenbrenner (Andersson, 2002; Daniel et al 1999; Lagerberg & Sundelin 2003) och är en lära om det ömsesidiga samspelet som sker mellan individen och det samhällsliga systemet.

Systemet har fyra olika nivåer som omsluter varandra som koncentriskt cirklar (Andersson, 2002). I mitten finns mikrosystemet vilket omsluts av mesosystemet som i sin tur omsluts av exosystemet. Det fjärde är makrosystemet (ibid.).

Familj, skola och kamrater är exempel på mikrosystem. Mesosystem är ett system som inbegriper interaktionen mellan dessa mikrosystem. Exosystemet innehåller lokala strukturer som arbetsliv, barnomsorg, grannskap, myndigheter, osv (ibid.).

Mikro-, meso- och exosystemen är påtagliga och avser individernas faktiska miljö och levnadsförhållanden (Lagerberg & Sundelin 2003). Makrosystemet är abstrakt och utgörs av kulturella, ekonomiska, sociala, utbildningsmässiga, legala och politiska system som i sin tur får sitt konkreta uttryck på mikro-, meso och exonivå (ibid.).

Makrosystemet uttrycks delvis i lagar och regler men existerar mest som ideologi, vanor och ett mönster för hur samhället och dess institutioner skall förstås (ibid.).

Man betonar vikten av att förstå människor i sina sammanhang och att förstå processer över tid under livsförloppet (Andersson, 2002). Sociala problem förklaras genom att visa hur problem kan skapas både i interaktionen inom och mellan närmiljöer och i interaktionen med det omgivande samhället på så väl lokal som nationell nivå (ibid.). T ex visas det hur samhället genom förskola och skola, barn- och skolomsorg, områdesarbete och stödverksamheter av olika slag, samt genom socialpolitiska förändringar, kan åstadkomma förändringar för barn som far illa eller som står i begrepp att fara illa (ibid.).

Riskerna för ett barns ogynnsamma utveckling ökar med kombinationen av t ex fattigdom och arbetslöshet i familjen, att växa upp med en förälder, för det mesta med bara mamman, negativ interaktion mellan föräldrar och barn samt brist på socialt stöd (ibid.).

Varje barn (Lagerberg & Sundelin, 2003) lever i sociala cirklar, en social kontext som påverkar alla oavsett vilka risker och skyddsfaktorer som gäller för det enskilda barnet. Ett barn behöver inte fara illa av att t ex bo i ett område med brist på samhällsresurser, men om barnets exosystem allmänt präglas av knapp service och bråkighet drabbas också detta barn i någon mening (ibid.).

4. Tidigare forskning

Forskningen som rör familjer med barn i utsatta positioner finns i en rad undersökningar från både utredningsväsendet i Sverige samt från undersökningar som gjorts i anknytning till doktors avhandlingar.

I dessa undersökningar och utredningar lyfts levnadsvillkor fram för barn med knapp ekonomi och hur barn upplever föräldrars arbetslöshet (Hjort, 2004). I konsumtionsfrågan talar man om en aspekt som rör prioritering av barnen vilket gäller inom flera områden som t ex boende, kläder, mat och fritid där ofta vuxna står tillbaka med sina behov eftersom det inte finns tillräckligt med pengar för att alla i familjen skall kunna köpa t ex kläder (ibid.).

I de genomförda intervjuerna framkommer det att det svåraste med den ekonomiska bristen är att ständigt behöva säga till sina barn att man inte har råd (Hjort, 2004). Samtidigt visar sig en ständig oro för att barnen skall bli mobbade eller uppfattas som avvikande på grund av den ekonomiska situationen (ibid.).

I boken "Upp till 18" (Nordström, 2001) klargörs att det finns drygt en miljon barnfamiljer med nästan två miljoner hemmaboende barn i åldrarna 0 – 17 år. Tre fjärde delar av barnen bor med bägge sina biologiska föräldrar samtidigt som 90% av alla barn har syskon. Det är vanligt att barnfamiljer bor i villa, radhus eller kedjehus, av alla barn i Sverige bor 70 % i sådana hus medan 30% bor i flerfamiljehus. Det är vanligare att barn med sammanboende föräldrar bor i villa eller radhus/kedjehus än att barn till ensamstående gör det (ibid.).

De sociala skillnaderna utgörs av föräldrarnas socioekonomiska tillhörighet (Nordström, 2001). Föräldrarnas utbildning och klasstillhörighet är exempel på faktorer som påverkar barnens utnyttjande och form av omsorg. Ungdomar hör till rikets flitigaste kulturkonsumenter, de går på teater och museer, är aktiva idrottsutövare och prövar musik, målning och författande.

Omkring 70 % av pojkar och drygt 60 % av flickorna i åldrarna 7 – 15 år utövade någon form av idrott en gång i veckan eller oftare åren 1998/99.

Flickor ägnar sig i större utsträckning än pojkar åt skivande, målning, teckning och fotografering. 22 % av flickorna och 18 % av pojkarna år 1998/99 har spelat musikinstrument. Ca 90 % av alla barn och ungdomar får fickpengar regelbundet. Månadspengen stiger med åldern. Pojkar får i genomsnitt högre veckopeng än flickor tills de blir 11 år gamla, sedan får flickorna mer än pojkarna (ibid.).

I slutsatserna av "Rapporten Ekonomiskt utsatta barn" (2004) visar det sig i data från olika datakällor och publikationer att Sverige och de andra nordiska länderna har lägst andel ekonomiskt utsatta barn av alla OECD – länder.

I rapporten man lyfter fram behovet av svensk forskning där konsekvenserna av utsatt barndom studeras med inriktning på att isolera ekonomins kausala effekter (ibid.). Man menar att det behövs fler longitudinella studier och att det också är viktigt att kunna samla information som kommer från barnen själva (ibid.).

År 2002 levde 12,3 % av samtliga barn 0 – 17 år i familjer med en låg ekonomisk standard, mätt som en disponibel inkomst under 60 % av medianinkomsten för befolkningen. Vart tionde barn vars förälder är arbetare eller lägre tjänstemän är ekonomiskt utsatt.

Ekonomiskt utsatta barn deltar mindre ofta i organiserade fritidsaktiviteter och tillbringar mindre tid i fritidshus, samt reser mindre. Man spenderar mindre tid hemma med kompisar och har ett mindre socialt umgänge. Barn i ekonomiskt utsatta familjer har betydligt svårare att leva ett socialt liv i paritet med kamraterna (ibid.).

5. Redovisning av enkätresultat

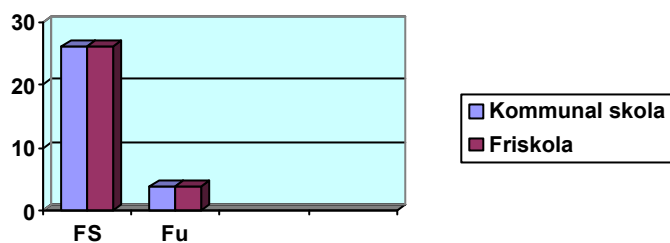
Jag har delat upp enkäten i följande teman:

- 1. Ungdomarnas bakgrund**
- 2. Ungdomars upplevda behov av statusprylar, märkeskläder mm.**
- 3. Ungdomars upplevelse av påverkan av sina konsumtionsval,**
- 4. Ungdomars upplevelse av egen materiell status,**
- 5. Livsområden där ungdomarna tycker att det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.**

5.1. Ungdomarnas bakgrund

Fråga 2 handlar om ungdomarnas kön, om det är en flicka eller en pojke. Denna fråga har jag valt att inte ta med i beräkningen eftersom det inte ger något relevant eller signifikativt utfall när det gäller de olika behoven eller områdena ungdomarna är intresserade av.

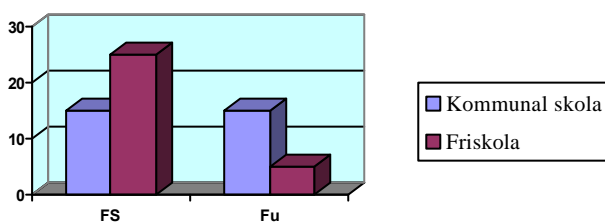
Fråga 3. Ungdomar födda i Sverige och i utlandet

FS= födda i Sverige Fu= födda utomlands

Majoriteten av eleverna i båda skolor, 87 % är födda i Sverige medan 13 % är födda utomlands.

Fråga 4. Ungdomarnas föräldrar som är födda i Sverige och i utlandet

FS= födda i Sverige Fu= födda utomlands

Fördelningen mellan ungdomarnas föräldrar som är födda i Sverige 50 % och i utlandet 50 % är jämn hos tonåringarna som går i den kommunala skolan, medan fördelningen mellan föräldrar till tonåringar som går i friskolan skiljer sig ganska mycket. Föräldrar som är födda i Sverige är 83 % och föräldrar som är födda utomlands är 17 %.

Fråga 5. Familjens konstellation hos ungdomarna.

- Bor med båda sina föräldrar, har syskon samt båda föräldrar har arbete 63% av tonåringarna som går i den kommunala skolan medan 60 % av tonåringarna som går i friskolan har samma familjemönster.
- Ingen av tonåringarna som går i den kommunala skolan bor med båda föräldrarna som båda har arbete, medan 13 % av ungdomarna som går i friskolan lever i ett sådant familjemönster.

- 17 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan bor med bara sina mödrar, har syskon samt bara en av föräldrarna har arbete. 7 % av ungdomarna som går i friskolan bor i samma familjemönster.
- 17 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan bor med båda föräldrarna, har syskon samt bara en av föräldrarna har arbete, medan 7 % av tonåringarna som går i friskolan bor i samma familjemönster.
- Fördelningen är jämn mellan ungdomar som går i den kommunala skolan 3 % (1) och ungdomar som går i friskolan 3 % (1) som bor växelvis hos mor och far, har syskon samt båda föräldrar arbetar.
- 3 % (1) av tonåringarna som går i friskolan bor med båda föräldrarna av vilka bara en har arbete. Ingen av ungdomarna i den kommunala skolan lever i ett sådant familjemönster.
- 3 % (1) av ungdomarna som går i friskolan bor hos sin mor, har syskon samt bara en av föräldrarna har arbete. Ungdomarna som går i den kommunala skolan är ej representerade i samma familjekategori.
- 3 % (1) av ungdomarna som går i friskolan bor växelvis hos mor och far som båda har arbete. Ingen av ungdomarna som går i den kommunala skolan är representerade här.

Mest likheter hos ungdomarna som går i båda skolorna finns hos dem som bor med båda sina föräldrar, har syskon samt båda föräldrar arbetar.

Störst skillnad utgörs mellan ungdomarna som går i friskolan, vilka bor med båda sina föräldrar, inte har några syskon samt båda föräldrar arbetar, medan ingen av ungdomarna i den kommunala skolan ingår i ett sådant familjemönster.

5.2. Ungdomars upplevda behov av statusprylar.

Fråga 6. Handlar du dina kläder och prylar för att passa in bland dina kamrater?

90 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan svarade nej och 10 % svarade ja, medan 93 % av ungdomarna som går i friskolan svarade nej och 7 % svarade ja på denna fråga.

Det blev en ganska jämn fördelning av svaren mellan ungdomarna i båda skolor.

Fråga 7. Tycker du att det är viktigt för dig att ha en mobiltelefon med inbyggd kamera och färgskärm?

80 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan svarade nej och 20 % svarade ja, medan 77 % av ungdomarna som går i friskolan svarade nej och 13 % svarade ja på denna fråga.

Här är det fortfarande fler som svarar nej i jämförelse med ja- sidan medan fördelningen mellan ungdomarna i båda skolor fortfarande är ganska jämn. Detta behov är inte så viktigt, eftersom majoriteten av ungdomarna har svarat nej på denna fråga.

Fråga 8. Tycker du att en mobiltelefon som inte har inbyggd kamera och färgskärm är tillräcklig bra för dig?

67 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan svarade ja och 33 % svarade nej, medan 83 % av ungdomarna i friskolan svarade ja och 17 % svarade nej på denna fråga. Majoriteten av ungdomarna i båda skolor skulle kunna nöja sig med enklare mobiltelefoner. Skillnaden utgörs av att det var fler av ungdomarna i friskolan som tyckte att en enklare mobiltelefon var tillräcklig bra för dem än ungdomarna i den kommunala skolan.

Fråga 9. Är det viktigt för dig att ha den allra bästa MP3 spelaren?

Här är fördelningen jämn mellan båda skolor. Majoriteten 97 % i båda skolor svarade att det inte är viktigt medan 3 % av ungdomarna i båda skolor svarade ja på denna fråga.

Fråga 10. Tycker du att ett jeansmärke du kan handla på H&M eller Kappahl är tillräckligt bra för dig?

53 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan har svarat ja och 47 % har svarat nej, medan bara 37 % av ungdomarna som går i friskolan har svarat ja och 63 % har svarat nej på denna fråga.

Detta kan tolkas som att ungdomarna som går i friskolan ser jeans som en viktigare aspekt på den egna statusen än ungdomarna i den kommunala skolan.

Fråga 11. Vad tycker du?

Om man ska vara populär bland sina skolkamrater måste man ha statusprylar

70 % av ungdomarna i den kommunala skolan instämde inte med detta påstående och 30 % instämde, medan 100 % av ungdomarna i friskolan inte instämde.

Det kan tolkas som att ungdomarna i den kommunala skolan kände mer av att det behövdes statusprylar för att bli populär bland sina skolkamrater, medan ungdomarna i friskolan inte alls kände på detta sätt.

5.3. Ungdomars upplevda påverkan av sina konsumtionsval.

Fråga 12. Har du någon gång bytt eller kommer du att byta till andra klädmärken eller elektronikmärken på grund av dina kamraters syn på dessa märken?

83 % av ungdomarna i den kommunala skolan svarade nej på denna fråga och 17 % svarade ja, medan 100 % av ungdomarna i friskolan svarade nej på denna fråga.

Detta kan tydas som att en del av ungdomarna i den kommunala skolan blir påverkade av sina kamrater i sina val av kläd- eller elektronikmärken, medan ingen av ungdomarna i friskolan påverkas på samma sätt i dessa avseenden.

Fråga 13. Har du handlat eller kommer du att handla ett visst klädmärke eller elektronikmärke på grund av reklamen i TV, modetidningar, dagstidningar eller reklamen i allmänhet?

50 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan har svarat ja och 50 % har svarat nej, medan bara 43 % av ungdomarna som går i friskolan har svarat ja och 53 % har svarat nej på denna fråga. Här har det blivit ett internt bortfall på 3 %.

Jämfördelningen hos ungdomarna i den kommunala skolan kan betyda att reklamer påverkar ungdomarna i samma utsträckning som de inte påverkar, medan ungdomarna i friskolan inte påverkas i samma utsträckning av reklam utan det är flera som är oberörda av reklamerna.

Fråga 14. Har du någon gång känt dig pressad av dina kamraters livsstil att handla dyrare saker?

77 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan har svarat nej och 23 % har svarat ja, medan 83 % av ungdomarna som går i friskolan har svara nej och 17 % har svarat ja på denna fråga.

Det är fler ungdomar i den kommunala skolan som känner sig påverkade av kamraternas livsstil än ungdomarna i friskolan.

Fråga 15. Tycker du att det är mycket viktigt för dig att handla billigare saker?

93 % ungdomar i den kommunala skolan har svarat nej och 7 % ja, medan 83 % i friskolan svarat nej och 13 % svarat ja. Här har det blivit ett internt bortfall på 3 %.

Priset på varorna påverkar ungdomarna i friskolan mer i sina val av varor än ungdomarna på den kommunala skolan.

Fråga 16. Har du handlat eller kommer du att handla kläder eller andra saker som du sett att skådespelare eller musikartister har?

Här har ungdomarna i den kommunala skolan svarat 67 % nej och 33 % ja, medan ungdomarna i friskolan svarat 83 % nej och 13 % ja med ett internt bortfall på 3 %.

Det är fler ungdomar som går i den kommunala skolan som påverkas i sina val av varor av artisternas och skådespelarnas kläder än ungdomarna i friskolan.

5.4. Ungdomars upplevelse av egen materiell status.

Fråga 17. Tycker du att din månadspeng räcker för dina olika behov?

Ungdomarna i den kommunala skolan svarade 73 % ja och 23 % nej med ett internt bortfall på 3 %. Ungdomarna i friskolan svarade 83 % ja och 13 % nej med ett internt bortfall på 3 %.

Ungdomarna i den kommunala skolan tycker inte att deras månadspeng räcker i samma utsträckning som hos ungdomarna i friskolan.

Fråga 18. Tycker du att följande påstående passar på dig?

Det är för dyrt för mig att utöva min favoritsysselsättning på min fritid.

Här är svaren ganska jämn fördelade mellan ungdomarna i båda skolor. 97 % har svarat nej på denna fråga i båda skolor. 3 % i den kommunala skolan svarade ja och favoritsysselsättningen var fotboll, medan 3 % i friskolan inte svarade alls.

Fråga 19 Tycker du att följande påstående passar på dig?

Det är för dyrt för mig att ha en mobiltelefon

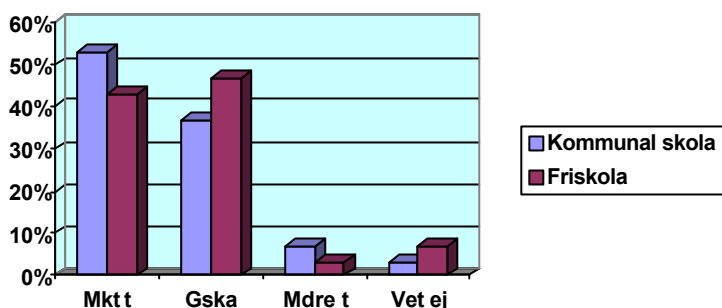
På denna fråga har det också blivit en ganska jämn fördelning mellan svaren hos ungdomarna i båda skolor. 97 % svarade nej i båda skolor. 3 % i den kommunala skolan svarade ja, medan 3 % i friskolan inte svarade alls.

Fråga 20. Tycker du att följande påstående passar på dig?

Det är för dyrt för mig att handla märkeskläder.

Också på denna fråga har det blivit en ganska jämn fördelning mellan svaren hos ungdomarna i båda skolor. 80 % av ungdomarna i den kommunala skolan svarade nej, 17 % svarade ja medan 3 % inte svarade alls. 80 % av ungdomarna i friskolan svarade ja, medan 20 % i friskolan svarade ja.

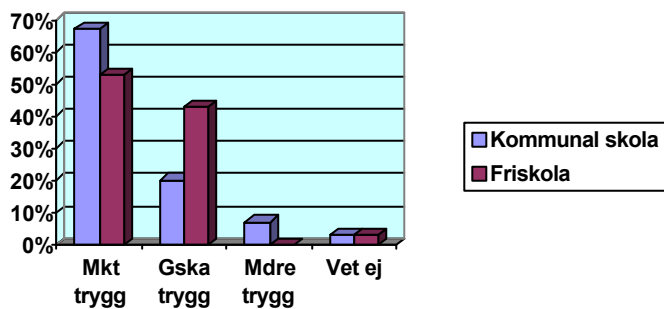
Fråga 21. Hur upplever du ditt bostadsområde?

Mkt t = mycket trevligt G t = ganska trevligt Mdre t = Mindre trevligt

Det var fler ungdomar i den kommunala skolan än i friskolan som tyckte att det var mycket trevligt att bo på deras bostadsområde, medan det var fler ungdomar från friskolan än den kommunala skolan som tyckte att det var ganska fint att bo på deras bostadsområde. Det var ungefär lika många i båda skolor som tyckte att det var mindre trevligt att bo på deras bostadsområde, och ungefär lika många som inte visste hur de skulle tolka trivseln på deras bostadsområde.

Fråga 22. Hur trygg känner du dig på ditt bostadsområde?

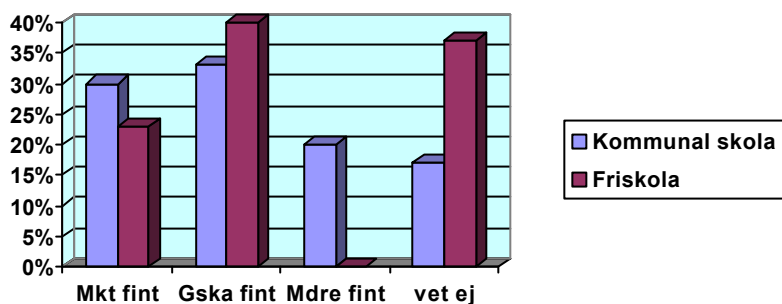
Mkt trygg = mycket trygg Gska trygg = ganska trygg Mdre trygg = mindre trygg

Det var fler ungdomar i den kommunala skolan som kände sig mycket trygga på sina bostadsområden än ungdomar som går i friskolan, medan det var fler i friskolan som kände sig ganska trygga på sina bostadsområden. Det var fler ungdomar i den kommunala skolan som kände sig mindre trygga på sina bostadsområden medan det inte var några ungdomar i friskolan som kände sig mindre trygga på sina bostadsområden.

Fråga 23. Saknar du något på ditt bostadsområde?

Här har ungdomarna som går i den kommunala skolan svarat 83 % nej, 13 % ja medan 3 % inte svarade alls. Det som saknades på ungdomarnas bostadsområde var bättre lås på dörrar och lugn och ro, pool, bredband. Av ungdomarna som går i friskolan svarade 80 % nej och 20 % ja. Det som saknades här var gemenskapen grannar emellan, en hund, fler i samma ålder (14-15 år), snygga killar och snälla grannar, mer träd.

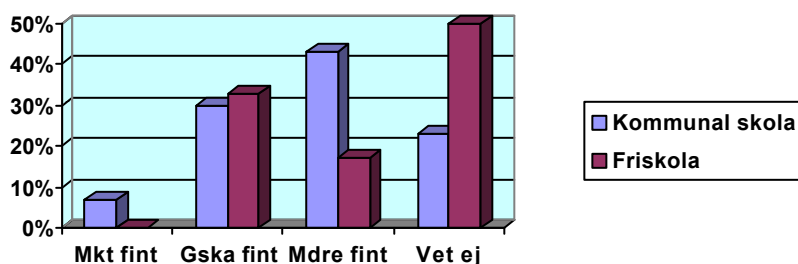
Fråga 24. Hur fint tror du att andra människor tycker det är att bo på ditt bostadsområde?

Mkt fint = mycket fint Gska fint = ganska fint Mdre fint = mindre fint

Störst skillnad mellan hur ungdomarna trodde att andra uppfattade deras bostadsområde utgörs av de som trodde att andra tyckte att det var mindre fint att bo på deras bostadsområde. Det fanns inga ungdomar i friskolan som trodde att andra såg på deras bostadsområde som mindre fint, medan det var 20 % av ungdomarna som går i den kommunala skolan som trodde detta.

Fråga 25. Hur fint tror du att elever i andra skolor tycker det är att gå i din skola?

Mkt fint = mycket fint Gska fint = ganska fint Mdre fint = mindre fint

Här ser man störst skillnad mellan ungdomarna som trodde att andra elever i andra skolor tyckte att det var mindre fint att gå i deras skola. Det var fler ungdomar 43 % i den kommunala skolan som trodde att andra tyckte mindre bra om deras skola jämfört med 17 %

av ungdomarna i friskolan. Samtidigt var det 50 % av ungdomarna i friskolan som inte visste vad andra tyckte om att gå i deras skola, medan det var 23 % av ungdomarna i den kommunala skolan som inte visste.

Fråga 26. Tror du att dina kamrater beundrar dig för dina kläder och skor?

80 % av ungdomarna i den kommunala skolan svarade nej och 20 % svarade ja. Av ungdomarna i friskolan svarade 90 % nej, 7 % svarade ja medan 3 % svarade inget. Det var inga stora skillnader mellan ungdomarnas svar i denna fråga.

Fråga 27. Tror du att dina kamrater beundrar dig för din mobiltelefon, MP 3 eller andra elektroniska saker du har?

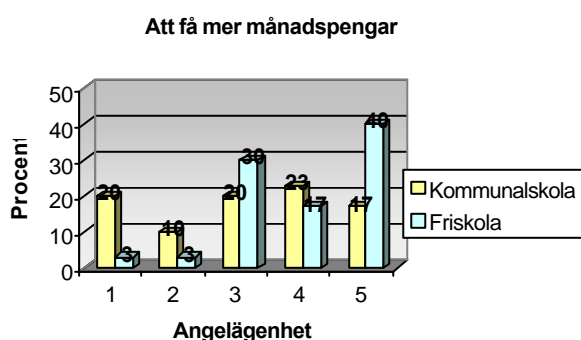
Av ungdomarna i den kommunala skolan svarade 87 % nej och 13 % ja, medan 93 % av ungdomarna i friskolan svarade nej och 7 % ja. Med 5 % skillnad blev svaren ganska jämnt fördelade också i denna fråga.

5.5. Livsområden där ungdomarna tycker det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.

Fråga 28. Vad är viktigast för dig i livet?

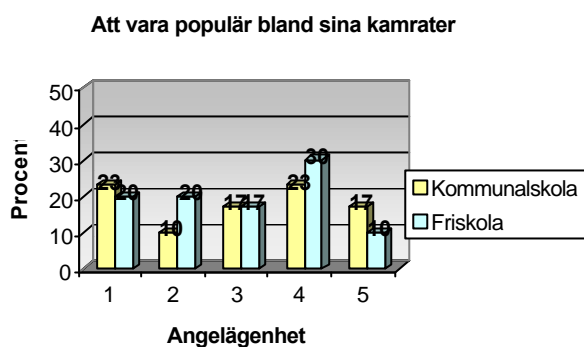
Vad hamnar på första plats, andra plats etc i angelägenhetsskalan.

1 Att få mer månads pengar?

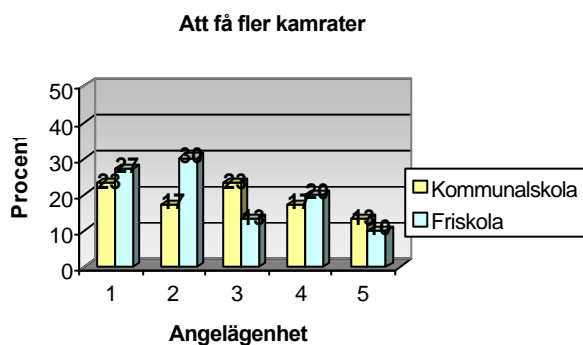
De som mest rankade månads pengar på första plats var ungdomar i den kommunala skolan, medan de flesta av ungdomarna i friskolan rankade pengaaspekten mest på sista plats i angelägenhetsskalan.

2 Att vara populär bland sina kamrater?

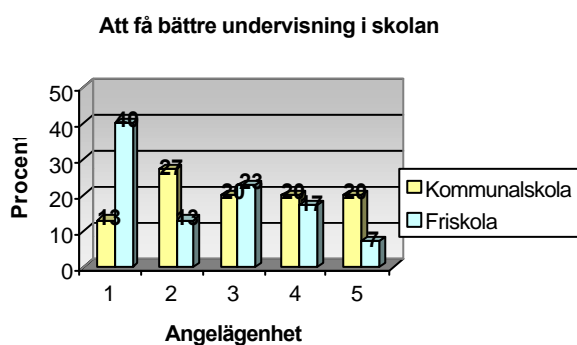
Det var ganska jämnt mellan hur ungdomarna i båda skolor rankade egen popularitet bland sina kamrater i angelägenhetsskalan.

3 Att få fler kamrater?

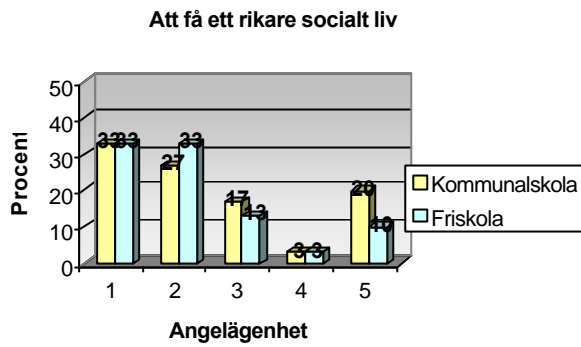
Att få fler kamrater var nästan lika viktigt för ungdomarna i båda skolor med den skillnaden att ungdomarna i friskolan har rankat denna aspekt som lite viktigare än ungdomarna i den kommunala skolan.

4 Att få en bättre undervisning i skolan?

Här ser man en tydlig och stor skillnad mellan ungdomarna i den kommunala skolan och de i friskolan. För ungdomarna i friskolan var det mycket viktigare att få en bättre undervisning i skolan än vad det var för ungdomarna i den kommunala skolan.

5 Att få ett rikare socialt liv (t ex resor, teater, konserter, disco)

Denna aspekt av livet rankade ungdomarna som mycket viktig, första och andra plats. Tydligen ansåg alla ungdomar det sociala livet som viktigt samtidigt som de skulle vilja att det förbättrades.

6. Analys och slutdiskussion

6.1. Analys

Jag kommer avslutningsvis att i den här diskussionen utgå från enkätresultaten och analysera dessa i ett vidare sammanhang. Här återkopplar jag till teorier och begrepp som jag tidigare har redovisat samtidigt som jag knyter an till tidigare forskning och debatt. Detta kommer jag att behandla i avsnitten:

Ungdomarnas upplevda behov av statusprylar, märkeskläder mm.

Ungdomarnas upplevelse av påverkan av sina konsumtionsval.

Ungdomarnas upplevelse av egen materiell status.

Livsområden där ungdomarna tycker att det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.

Vilka väsentliga likheter/skillnader ifråga om upplevelse av absoluta respektive relativa behov finns mellan ungdomarna med olika socioekonomiska bakgrunder?

6.1.1. Ungdomarnas upplevda behov av statusprylar.

Det råder ingen tvekan om att många av ungdomarna i båda skolor inte upplever ett stort *behov av statusprylar* eller kläder. Medan de flesta inte tycker att det är viktigt att ha märkeskläder eller elektronik som skulle höja deras status bland kompisar eller skolkamrater, finns det dock ungdomar som betraktar statusprylar som viktiga och avgörande för sitt välbefinnande bland andra ungdomar.

Ungdomarna som känner av skillnaden mellan den grupp de tillhör, när det gäller det anseende och den prestige (Giddens, 1998) de tillskrivs av andra grupper, är få i min undersökning men dessa få ungdomar kan uppleva diskriminering som ett hinder för dem från att kunna utnyttja de möjligheter som står öppna för de flesta andra. Jag menar att de få ungdomar som tyckte att märkeskläder och nyare modeller av elektronikprylar var viktiga för dem att ha, saknade just dessa saker. Majoriteten av ungdomarna som inte tyckte att dessa saker var viktiga för dem hade förmodligen redan dessa saker.

Jag antar att dessa behov av märkeskläder och elektroniska prylar blir viktiga först när man saknar dem och då föräldrarna inte har råd att tillgodose sådana behov.

På frågan om *popularitet* bland skolkamrater, som beror på innehav av statusprylar svarade 100 % av ungdomarna i friskolan att dessa prylar inte behövdes, medan det ”bara” var 70 %

av ungdomarna i den kommunala skolan som inte instämde. Statusaspekten berörde således 30 % av ungdomarna i den kommunala skolan, vilket jag tycker är en ganska stor andel.

Begreppet materiell status är beroende av hur människor subjektivt uppfattar och värderar sociala skillnader. Innehav av förmögenhet har dock en generell benägenhet att ge hög status och kan variera oberoende av klassindelning (Giddens, 1998).

Det är inte utan problem att försöka koppla ungdomarnas uppfattning av avsaknad av statusprylar till familjens sammansättning och materiella villkor eftersom det inte tydligt framkommer vilka orsaker som ligger bakom ungdomarnas svar kring dessa frågor.

I tidigare forskning kring konsumtionsfrågor menar man att det är arbetslösa eller ensamstående föräldrar, familjer där det finns flera barn och familjer med utländsk bakgrund som utgör den grupp som lider störst brist på ekonomiska resurser (Hjort, 2004).

I ”Rapporten Ekonomiskt utsatta barn” (2004) talas det om att barn och ungdomar i hushåll som är ekonomiskt utsatta mer sällan har en egen ekonomisk buffert och att man äger något färre saker samt att man också har betydligt svårare att leva ett socialt liv i paritet med kamraterna.

6.1.2. Ungdomarnas upplevelse av påverkan av sina konsumtionsval.

I frågan om *påverkan av konsumtionsval* hos ungdomarna har det visat sig att majoriteten av tonåringarna inte låter sig påverkas av andras syn på varorna som står till buds. Det är i jämförelse ganska få av ungdomarna som handlar sina kläder eller elektronikprylar på grund av kompisars livsstil eller syn på vissa märken. Dock påverkas ungdomarna i större utsträckning av massmedia, musikartister eller skådespelare.

Det är inte häpnadsväckande att ungdomarna blir påverkade mest av nöjesindustrin, eftersom massmedia och massunderhållningen inte formar den allmänna opinionen genom öppna och rationella diskussioner utan genom manipulation och kontroll (Giddens, 1998).

Även här skiljer det sig mellan hur ungdomarna i de båda skolorna upplever påverkan av sina konsumtionsval. Även om majoriteten av ungdomarna inte låter sig påverkas, finns det fler ungdomar i den kommunala skolan som påverkas av sina kamrater i sina konsumtionsval än ungdomar i friskolan. Den ekonomiska bakgrunden är en aspekt som är svår att få att framstå som orsak till skillnaderna. En förklaring kan ändå ligga i hur ungdomarna uppfattar makten som kan påverka deras tillvaro (Lagerberg & Sundelin, 2003). Det är den så kallade ”locus of

control” som kan bli avgörande för hur ungdomarna upplever vad eller vem som kan styra deras liv. Kontrollplacering syftar på den instans dit individen förlägger bestämmandet över sin tillvaro (ibid.). Tycker ungdomarna att det är de själva som har makten att påverka sin tillvaro och sitt välbefinnande eller tycker de att det är andra yttre faktorer som påverkar vilka ungdomarna själva inte kan rå på?

6.1.3. Ungdomarnas upplevelse av egen materiell status.

I denna fråga förväntade jag mig att se en ganska uppenbar skillnad mellan ungdomarna, vilket visat sig inte vara fallet. Av aspekter som jag trodde skulle kunna utgöra klyftor mellan ungdomarna har endast ett par fått stå som bristfälliga i tonåringarnas upplevelse av egen materiell status.

Majoriteten av alla ungdomar i båda skolorna upplevde sina bostadsområden som trevliga eller ganska trevliga, trygga eller ganska trygga. Det var fler ungdomar i den kommunala skolan som uppfattade sina bostadsområde som otrygga och därför önskade bättre lås på dörrar och mer lugn, medan ingen av ungdomarna i friskolan upplevde någon som helst otrygghet på sina bostadsområden. Ett par negativa aspekter av bostadsområdet hos två av ungdomarna i den kommunala skolan var avsaknaden av bredband och pool på bostadsområdet. Samtidigt trodde ett fåtal ungdomar att andra tyckte att det var mindre fint att bo på deras bostadsområde.

Några negativa aspekter på bostadsområdet som nämndes av några av ungdomarna i friskolan var avsaknaden av grannar med barn i samma ålder som respondenterna, ”snygga killar” (för flickorna), vilket jag kan tolka lika med som barn i samma ålder, gemenskapen grannar emellan, en hund, snälla grannar och mer träd. Det fanns inga ungdomar i friskolan som trodde att andra såg på deras bostadsområde som mindre fint.

Dessa aspekter tolkar jag mer som en brist på socialt samspel på bostadsområdena än brister i bostadsstandarden eller trygghet (Hjort & Salonen, 2000) utifrån ett omedelbart behov av fysisk och psykisk säkerhet.

En annan betydande skillnad mellan ungdomarna i de båda skolorna var hur ungdomarna trodde att andra elever såg på deras skolor. Här var det fler ungdomar i den kommunala skolan som inte hade en särskilt positiv syn på sin egen skola. Ungdomarna i friskolan med denna åsikt var färre och gav som förklaring till att inte se positivt på egna skolan att

föräldrarna kanske tyckte att det var fint att gå i deras skola, medan elever i andra skolor kallade dem öknamn på grund av att de går i en friskola.

I det avseendet tolkar jag det som att ungdomarna i båda skolor kände diskriminering och segregering på grund av olika fördomar om bostadsområdena eller skolorna (Soydan, 2000).

Jag kan inte argumentera för vilka fördomar det handlar om eftersom jag inte hade några frågor i enkäten om varför ungdomarna inte trodde att det var fint att gå i deras skola.

Förklaringen som jag fått av ungdomarna i friskolan var utöver det jag frågat om i enkäten.

Ungdomarna själva kände för att ge en förklaring till varför de inte trodde att andra tyckte det var fint att gå i deras skola. Samtidigt var det inga av ungdomarna i den kommunala skolan som hade behov av att förklara sina svar angående andras syn på deras skola.

6.1.4. Livsområden där ungdomarna tycker det är mest angeläget att få sina behov tillgodosedda.

Att få mer pengar, bättre undervisning och ett rikare socialt liv anger ungdomarna som sina viktigaste livsområden. För ungdomarna i den kommunala skolan var pengaaspekten viktigare än för ungdomarna i friskolan, medan undervisningsaspekten var viktigare för ungdomarna i friskolan. Detta kan tyda på att ungdomarna i den kommunala skolan prioriterar sådant som de omedelbart saknar, medan ungdomarna i friskolan prioriterar mer långsiktigt med hänsyn till kommande krav i livet. Det kan också tyda på att ungdomarna i friskolan inte saknar personliga ekonomiska resurser och därför inte ser ett omedelbart behov av att ha en större summa pengar i månadspengar.

Detta kan jag dock inte styrka genom konkreta påståenden från ungdomarna.

Samtidigt blev det sociala livet lika viktigt och högt rankat hos alla ungdomar. Detta kan vara svårt att tolka genom att jämföra ungdomarnas socioekonomiska bakgrund. Orsakerna kan heller inte påvisas av frågorna och svaren i enkäten. Lika svårt kan det bli att försöka förklara varför fler ungdomar i friskolan rankat det som viktigt att få fler kamrater i jämförelse med ungdomarna i den kommunala skolan.

Att vara populär bland sina kamrater blev lika angeläget för alla ungdomar.

6.1.5. Vilka väsentliga likheter/skillnader ifråga om upplevelse av absoluta respektive relativa behov finns det mellan ungdomarna med olika socioekonomiska bakgrunder?

Ungdomarnas upplevelse av sin materiella status och sina materiella behov liknar varandra mer än de skiljer sig åt, med vissa undantag; en liten procent av ungdomarna i den

kommunala skolan upplever otrygghet där de bor medan inga av ungdomarna i friskolan upplever sitt bostadsområde på det sättet.

Majoriteten av ungdomarna i båda skolorna ser inte statusprylar som ett absolut behov utan som ett mer tånjbart sådant och det är detta som utgör de mest väsentliga likheterna mellan ungdomarna. Samma gäller ungdomarnas bostadsområden och skolor där majoriteten av ungdomarna har ansett sig vara nöjda. En väsentlig skillnad, trots majoritetens trivsel på bostadsområdena, visar sig då en del av ungdomarna uttrycker sitt missnöje angående bostadsområdet. Medan en procent av ungdomarna i den kommunala skolan är missnöjda på grund av dåliga lås på dörrar och avsaknaden av lugn och ro på bostadsområdet, tycker en procent av ungdomarna i friskolan att det är för få barn i samma ålder som de själva som bor på deras bostadsområde, eller så upplever ungdomarna en bristfällig gemenskap grannar emellan. Skillnaden utgörs då på det sättet att missnöjet hos ungdomarna i friskolan kan sägas vara av en mer sällskaplig social karaktär, medan missnöjet hos ungdomar i den kommunala skolan har en karaktär av otrygghet.

Det är inte förrän på frågorna om månadspengar och utbildning som man ser hur ungdomarna skiljer sig åt. Här ser man tydligt att utbildning, ett rikare socialt liv och månadspengar kan utgöra absoluta behov, medan andra frågor rörande modesaker är mer relativa för ungdomarna. Det sociala livet är lika viktigt för ungdomarna i friskolan som i den kommunala skolan. Medan pengar är viktigt för ungdomarna i den kommunala skolan är pengaaspekten inte viktig för ungdomarna i friskolan, som i stället anser att utbildningskvaliteten är viktigare.

Sammanfattningsvis är det inte helt lätt att se tydliga skillnader mellan absoluta kontra relativa behov hos ungdomarna med socioekonomisk olik bakgrund. Eftersom jag i enkäten inte frågat vilka behov ungdomarna skulle betrakta som absoluta respektive relativa, kan det vara svårt för mig att bestämma om det verkligen handlar om sådana behov som är livsavgörande för ungdomarna. Det kanske inte är problematiskt att påstå att utbildning och trygghet på bostadsområdet är livsnödvändigheter och därför absoluta behov som måste tillgodoses, medan det kan bli svårt att definiera månadspeng som en livsnödvändighet.

6.2. Slutdiskussion

Fattigdom bland barn och barnfamiljer avser bara en procent av Sveriges barn och barnfamiljer och det är bland dessa som de allmänt relativa behoven kan te sig som mycket viktiga att tillgodose.

Tidigare forskning talar om en hård prioritering av den konsumtion som gäller barnen, framför allt sådan konsumtion som är synlig för omgivningen. Det är i detta ljus jag menar att även månadspengar och märkesprylar blir mycket viktiga behov att tillgodose av föräldrar eftersom ungdomar jämför sina egna ekonomiska möjligheter med andras.

Att vara fattig i Sverige handlar inte om att inte ha tillgång till de mest basala behov, utan att känna sig utpekad och i utkanten av det sociala livet. Konsumtionsmönstren kan utgöra ett mått på levnadsstandarden. Även om bara ett fåtal av ungdomarna upplever frustration på grund av avsaknaden av märkeskläder eller elektronikprylar utgör dessa viktiga måttstockar för hur ungdomar bedömer sina egna materiella möjligheter.

Jag kan tänka mig, som en reflektion över tonåringarnas svar om materiella behov, att ungdomar som har ekonomiska möjligheter inte saknar särskilt många av de saker jag frågat om. Detta kan förklara varför dessa ungdomar inte är intresserade av märkeskläder och högteknologiska prylar. Samtidigt tror jag att ungdomar som saknar ekonomiska möjligheter har mindre av de sakerna jag har frågat om och därför blir intresset för märkeskläder och elektronikprylar större.

Ungefär hälften av ungdomarna upplever att de påverkas av massmedia eller av musikartister eller skådespelare som trendsätter modet, men jag kan fullt förstå påverkans mekanism som kan förvandla relativa behov till absoluta.

I mina jämförelser mellan barn med olika ekonomiska bakgrunder har jag inte i några svar stött på tydliga klagomål från ungdomarna eller missnöje med det materiella livet.

6.3. Vikten av vetenskapen om ungdomars upplevelse av konsumtionsbehov i socialt arbete.

Enligt min uppfattning är det viktigaste i socialt arbete med barn och ungdomar att man tidigt ska försöka identifiera vilka behov som föreligger för barns hälsosamma utveckling.

Man talar om skyddsfaktorer som kan minska risken för att kriminogena eller andra negativa förhållanden slår igenom i beteendet (Stattin, 2002).

I detta sammanhang menar jag att det behövs en ökad medvetenhet om barns- och ungdomars vardagsvillkor. Marginalisering och utanförskap innebär att människor känner sig udda på grund av de inte kan uppvisa samma materiella möjligheter som andra bättre bemedlade.

Hjort (2004) menar att:

Idag formas och påverkas vi av en uppsjö av informationskanaler (framförallt tidningar och tv) när det gäller hur vi ska klä oss, inreda vårt hem, vilken mat vi ska äta, vart vi ska resa etc. Måhända är detta krav i första hand riktad till de grupper som har ekonomisk möjlighet att anamma dessa olika "stilar", men jag vill ändå påstå att kravet att vara medveten och "veta vad som gäller" även ställs på dem som inte har ekonomisk möjlighet.

Vad händer då ungdomar har samma möjligheter som sina kamrater, hur kan deras föräldrar kompensera barnens avsaknad av "status" bland sina kompisar?

Vilka argument kan föräldrarna komma med till socialtjänsten när deras barn vill ha prylar som inte ingår bland legitima behov att tillgodose? Vilka argument finns för sådana behov som är "livsviktiga" för barn men okända för vuxna socialarbetare?

På vilket sätt påverkas barn i längden av avsaknaden av statusprylar och kläder? Hur ofta blir barn mobbade på grund av att andra upplever dem som avvikande från mängden?

Hur ska man som socialarbetare kunna känna solidaritet med de svaga och utsatta när man inte riktigt förstår vad utsattheten består av och vad de svaga försvagas av?

Jag menar att det i socialt arbetet behövs en bättre förståelse för hur ungdomar resonerar kring behovsbegreppet samt hur ungdomar ser på sin familjs ekonomiska möjligheter. I fråga om försörjningsstöd är barnens mening lika viktig att ta hänsyn till, innan man kommer med ekonomiska lösningar. Det sociala arbetet måste kanske omvärdera definitionerna av behovsbegreppet med hänsyn till hur barnen mår och upplever sina levnadsvillkor.

6.4. Vidare forskning

Man kan påstå att forskningen kring fattighedsfrågan aldrig är tillräcklig. I min undersökning har jag bara berört en liten del av ungdomars behov ur ett konsumtionsperspektiv. Samtidigt har jag försökt analysera vilka väsentliga likheter/skillnader det finns ifråga om upplevelse av absoluta respektive relativa behov mellan ungdomar. I konsumtionsbegreppet inbegrips konsumtion av varor och tjänster och jag menar att detta utgör ett stort område att utreda.

Det finns ett stort behov av kunskap om barns villkor i vårt samhälle; vad det är som kan utgöra riskfaktorer för barns utveckling och vilka skyddsfaktorer man bör ta reda på. Vi har inte alla svar och allra minst de svar som kommer från barnen direkt.

Man skapar kunskap om familjer genom vuxnas svar och tolkningar. Det behövs mer av barnens tankegångar om samhällsliga förhållanden. Det är vår uppgift som socialarbetare att skapa mer kunskap om vilka behov som föreligger för att barn och ungdomar ska må bra och få en tillfredsställande utveckling.

6.5. Egen syn på uppsatsen.

Styrkan hos min valda metod ligger i att den täcker ett större antal ungdomar och reducerar informationsmängden till just det som jag är intresserad av. Begränsningen ligger i att inte ställa följdfrågor som skulle kunna utgöra en fördjupning av vissa intressanta svar. Trots det anser jag att en undersökning baserad på intervjuer inte skulle ha kunnat ge en så bred översikt över ungdomarnas upplevda konsumtionsbehov som frågeformuleringen gjort.

6.6. Överraskningar i anslutning till undersökningen.

Det som utgjorde den största överraskningen är det faktum att det inte fanns stora skillnader mellan de olika ungdomsgruppernas upplevelser av konsumtionsbehov som jag förväntade mig. Det kanske inte är så konstigt att ungdomar upplever sina behov ungefär på samma sätt, oavsett socioekonomisk bakgrund.

I hushåll med knapp ekonomi prioriterar föräldrarna barnens behov framför sina egna behov så att barnen inte skall känna sig marginaliserade eller i utanförskap eller riskera att bli mobbade av sina kamrater. Förklaringen kan också ligga i att ungdomarna jämför sig med sina kamrater vilkas ekonomiska möjligheter egentligen liknar varandra ganska mycket. En annan överraskning är hur ungdomarna rankar sina behov på angelägenhetsskalan. Jag hade förväntat mig att ungdomarna i friskolan inte skulle bry sig så mycket om det sociala livets aspekter. Jag förutsatte att det skulle vara underförstått för ungdomarna att de har ett gott och tillfredsställande socialt liv som inte kräver några förbättringar.

7. LITTERATURFÖRTECKNING

Andersson, Gunvor (2002). "Utvecklingsekologi och sociala problem". I Meeuwisse, A. & Swärd, H. (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Författarna och Bokförlaget Natur och Kultur

Bak, Maren (2001). "Barns vardagsliv i >ensam mor> - familjer". I Bäck-Wiklund, M & Lundström, T. (red.) *Barns vardag*. Stockholm: Natur och Kultur

Bergmark, Åke (1998). *Nyckelbegrepp i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Bing, Vibeke (2003). *Små, få och fattiga – om barn och folkhälsa*. Lund: Studentlitteratur

Blomberg, Staffan & Petersson, Jan (2000). I Meeuwisse, A., Sunesson, S., & Swärd, H. (red.) *Socialt arbete. En grundbok*. Stockholm: Natur och Kultur

Daniel, Brigid; Wassell, Sally; Gilligan, Robbie (1999). *Child Development for Child Care and Protection Workers*. London: Jessica Kingsley Publishers Ltd

Elmér, Åke; Blomberg, Staffan; Harrysson, Lars; Petersson, Jan (2000). *Svensk socialpolitik*. Lund: Studentlitteratur

Giddens, Anthony (1998). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur

Halvorsen, Knut (1992) *Samhällsvetenskaplig metod* Lund: Studentlitteratur

Hjort, Torbjörn (2004). *Nödvändighetens pris Konsumtion och knapphet bland barnfamiljer*. Lund: Socialhögskolan

Hjort, Torbjörn & Salonen, Tapio (2000). *Knapphetens boningar. Om fattiga barnfamiljers boende och ekonomi*. Lund: Meddelande från socialhögskolan 2000:8.

Hwang, Philip; Nilsson, Björn (2003). *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Natur och Kultur

Kallin, Arne (ansvarig utgivare)(2003). *Mänskliga rättigheter – Konventionen om barnets rättigheter*. Stockholm: Edita Norstedts Tryckeri AB

Lagerberg, Dagmar & Sundelin, Claes (2003). *Risk och prognos i socialt arbete med barn. Forskningsmetoder och resultat*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB

Littlewood, Paul & Herkommer, Sebastian (1999). "Identifying Social Exclusion. Some problems of meaning". I Littlewood, P. & Herkommer, S. (red.) *Social Exclusion in Europe. Problems and paradigms*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd

Moller Hornemann, Iver (1998). "Social Integration and Labour-Market Marginalization. The Scandinavian Experience". I Roche, M. & Berkel van, R. *European Citizenship and Social Exclusion*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd

Nordström, Åsa (red.) (2001). *Upp till 18. Fakta om barn och ungdom*. Barnombudsmannen

Rapporten *Ekonomiskt utsatta barn*, Pressmeddelande 20 augusti 2004, Socialdepartementet.
www.regeringen.se

Stattin, Håkan (2002). "Om protektiva faktorer". I Caperlan Söderholm, K. & Runquist, W. (red.) *Ung med tung social problematik*. Stockholm: Statens institutionsstyrelse

Trost, Jan (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur

Statens offentliga utredningar 2000: 3 (2000) *Välfärd vid vägskäl*. Delbetänkande av Kommittén Välfärdsbokslut. Stockholm

Frågeformulär

1 Vad heter din skola?

.....

2 Är du

Flicka *Pojke*

3 Var är du född?

Sverige Utomlands

4 Var är dina föräldrar födda?

Sverige Utomlands

5 Vilket eller vilka påstående stämmer på dig?

Jag bor med båda mina föräldrar

Jag bor med bara min mor

Jag bor med bara min far

Jag bor växelvis hos mor och far

Jag har syskon

Båda mina föräldrar har arbete

Bara en av mina föräldrar har arbete

Ingen av mina föräldrar har arbete

6 Handlar du dina kläder och prylar för att passa in bland dina kamrater?

JA *NEJ*

7 Tycker du att det är viktigt för dig att ha en mobiltelefon med inbyggd kamera och färgskärm?

JA *NEJ*

8 Tycker du att en mobiltelefon som inte har inbyggd kamera och färgskärm är tillräckligt bra för dig?

JA NEJ

9 Är det viktigt för dig att ha den allra bästa MP3 spelaren?

JA NEJ

10 Tycker du att ett jeansmärke du kan handla på H&M eller Kappahl är tillräckligt bra för dig?

JA NEJ

11 Vad tycker du?

Om man ska vara populär bland sina skolkamrater måste man ha statusprylar

Stämmer Stämmer inte

12 Har du någon gång bytt eller kommer du att byta till andra klädmärken eller elektronikmärken på grund av dina kamraters syn på dessa märken?

JA NEJ

13 Har du handlat eller kommer du att handla ett visst klädmärke eller elektronikmärke på grund av reklamen i TV, modetidningar, dagstidningar eller reklamen i allmänhet?

JA NEJ

14 Har du någon gång känt dig pressad av dina kamraters livsstil att handla dyrare saker?

JA NEJ

15 Tycker du att det är mycket viktigt för dig att handla billigare saker?

JA NEJ

16 Har du handlat eller kommer du att handla kläder eller andra saker som du sett att skådespelare eller musiktartister har?

JA NEJ

17 Tycker du att din månadspeng räcker för dina olika behov?

JA NEJ

18 Tycker du att följande påstående passar pådig?

Det är för dyrt för mig att utöva min favoritsysselsättning påmin fritid.

JA NEJ

Om ja, vilken favoritsysselsättning menar du?

.....

19 Tycker du att följande påstående passar pådig?

Det är för dyrt för mig att ha en mobiltelefon

JA NEJ

20 Tycker du att följande påstående passar pådig?

Det är för dyrt för mig att handla märkeskläder.

JA NEJ

21 Hur upplever du ditt bostadsområde?

Mycket trevligt Ganska trevligt Mindre trevligt Inte alls trevligt Vet ej

22 Hur trygg känner du dig på ditt bostadsområde?

Mycket trygg Ganska trygg Mindre trygg Inte alls trygg Vet ej

23 Saknar du något på ditt bostadsområde?

JA NEJ

Om ja, vad saknar du?

.....

.....

24 Hur fint tror du att andra människor tycker att det är att bo på dit bostadsområde?

Mycket fint Ganska fint Mindre fint Vet ej

25 Hur fint tror du att elever i andra skolor tycker att det är att gå din skola?

Mycket fint Ganska fint Mindre fint Vet ej

26 Tror du att dina kamrater beundrar dig för dina kläder och skor?

JA NEJ

27 Tror du att dina kamrater beundrar dig för din mobiltelefon, MP 3 eller andra elektroniska saker du har?

JA NEJ

28 Vad är viktigast för dig i livet?

Vad hamnar på första plats, andra plats etc.

1 2 3 4 5

Att få mer månadspengar?

Att vara populär bland dina kamrater?

Att få fler kamrater?

Att få en bättre undervisning i skolan?

Att få ett rikare socialt liv

(t ex resor, teater, konserter, disco)

Tack för att du ville delta i min undersökning.

Emilia Coroiu